

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 22ας Μαΐου 2008*

Στην υπόθεση C-439/06,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, υποβληθείσα από το Oberlandesgericht Dresden (Γερμανία) με απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2006, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 24 Οκτωβρίου 2006, στο πλαίσιο της δίκης την οποία κίνησε σχετικά με τη διαχείριση ενέργειας η

citiworks AG

και στην οποία παρίστανται οι:

Sächsisches Staatsministerium für Wirtschaft und Arbeit als Landesregulierungsbehörde,

Flughafen Leipzig/Halle GmbH,

Bundesnetzagentur,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Rosas, πρόεδρο τμήματος, J. N. Cunha Rodrigues, J. Klučka, P. Lindh (εισηγήτρια) και A. Arabadjiev, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Mazák
γραμματέας: J. Swedenborg, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 20ής Σεπτεμβρίου 2007,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η citiworks AG, εκπροσωπούμενη από τον C. Haellmigk, Rechtsanwalt,

— το Sächsisches Staatsministerium für Wirtschaft und Arbeit als Landesregulierungsbehörde, εκπροσωπούμενο από τον R. Huber,

— η Flughafen Leipzig/Halle GmbH, εκπροσωπούμενη από τους R. Wagner και J. Kloos, Rechtsanwälte,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Lumma και J. Möller,

- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την E. Ośniecka-Tamecka,

- η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από την V. Jackson, επικουρούμενη από τον A. Henshaw, barrister,

- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον B. Schima,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 13ης Δεκεμβρίου 2007,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- ¹ Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 20, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/54/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2003, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την κατάργηση της οδηγίας 96/92/EK (ΕΕ L 176, σ. 37).

- ² Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο δίκης με αντικείμενο την προσφυγή που η citiworks AG (στο εξής: citiworks) άσκησε κατά της αποφάσεως με την οποία το Sächsisches Staatsministerium für Wirtschaft und Arbeit als Landesregulierungsbehörde (Υπουργείο Οικονομικών και Εργασίας του ομόσπονδου

κράτους της Σαξονίας, ως ρυθμιστική αρχή σε επίπεδο ομόσπονδου κράτους, στο εξής: ρυθμιστική αρχή) χαρακτηρίσε ως «ιδιωτικό δίκτυο εφοδιασμού» υπό την έννοια του άρθρου 110, παράγραφος 1, σημείο 1, του νόμου για την παροχή ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, ο οποίος αποκαλείται «νόμος για την ορθολογική διαχείριση της ενέργειας» [Gesetz über die Elektrizitäts- und Gasversorgung (Energiewirtschaftsgesetz)], της 7ης Ιουλίου 2005 (BGBl. 2005 I, σ. 1970, στο εξής: EnWG), το δίκτυο παροχής ενέργειας που διαχειρίζεται η Flughafen Leipzig/Halle GmbH (στο εξής: FLH).

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική ρύθμιση

3 Κατά το άρθρο 1 της οδηγίας 2003/54:

«Η παρούσα οδηγία θεσπίζει κοινούς κανόνες που αφορούν την παραγωγή, τη μεταφορά, τη διανομή και την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας. Ορίζει τους κανόνες σχετικά με την οργάνωση και λειτουργία του τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, την πρόσβαση στην αγορά, τα κριτήρια και τις διαδικασίες που ισχύουν για τις προσκλήσεις προς υποβολή προσφορών και τη χορήγηση αδειών καθώς και για την εκμετάλλευση των δικτύων.»

4 Η τέταρτη έως έβδομη και η εικοστή έκτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2003/54 έχουν ως εξής:

«(4) Οι ελευθερίες που εγγυάται η Συνθήκη στους ευρωπαϊούς πολίτες —η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, η ελευθερία παροχής υπηρεσιών και

η ελευθερία εγκατάστασης— είναι δυνατές μόνο στο πλαίσιο της εντελώς ανοικτής αγοράς, η οποία παρέχει σε όλους τους καταναλωτές τη δυνατότητα να επιλέγουν ελεύθερα τους προμηθευτές τους και παρέχει σε όλους τους προμηθευτές την ελευθερία να προμηθεύουν τους πελάτες τους.

- (5) Τα κυριότερα εμπόδια για την επίτευξη μιας απολύτως λειτουργικής και ανταγωνιστικής εσωτερικής αγοράς σχετίζονται, μεταξύ άλλων, με τα θέματα της πρόσβασης στο δίκτυο, με την τιμολόγηση των υπηρεσιών του δικτύου και με τους διαφορετικούς βαθμούς ανοίγματος της αγοράς μεταξύ κρατών μελών.

- (6) Για να είναι σε θέση να λειτουργήσει ο ανταγωνισμός, η πρόσβαση στο δίκτυο πρέπει να παρέχεται χωρίς διακρίσεις, με διαφάνεια και σε λογικές τιμές.

- (7) Προκειμένου να ολοκληρωθεί η εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, η χωρίς διακρίσεις πρόσβαση του διαχειριστή του δικτύου μεταφοράς ή διανομής στο δίκτυο έχει ύψιστη σημασία. Ο διαχειριστής του δικτύου μεταφοράς ή διανομής μπορεί να περιλαμβάνει μία ή και περισσότερες επιχειρήσεις.

[...]

- (26) Η τήρηση των προδιαγραφών περί υπηρεσιών κοινής ωφέλειας αποτελεί θεμελιώδη απαίτηση της παρούσας οδηγίας, η δε παρούσα οδηγία θα πρέπει προ πάντων να καθορίζει κοινά ελάχιστα πρότυπα τα οποία θα τηρούνται από όλα τα κράτη μέλη και τα οποία θα λαμβάνουν υπόψη τους στόχους της προστασίας

των καταναλωτών, της ασφάλειας του εφοδιασμού, της προστασίας του περιβάλλοντος και των ισοδύναμων επιπέδων ανταγωνισμού σε όλα τα κράτη μέλη. Είναι σημαντικό οι απαιτήσεις περί υπηρεσιών κοινής ωφέλειας να μπορούν να ερμηνεύονται σε εθνική βάση, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές συνθήκες και τηρουμένου του κοινοτικού δικαίου.»

- 5 Κατά το άρθρο 2 της οδηγίας 2003/54, το οποίο επιγράφεται «Ορισμοί»:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

[...]

- 3) “μεταφορά”: η μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας μέσω διασυνδεδεμένου δικτύου υπερυψηλής και υψηλής τάσης με σκοπό την παροχή σε τελικούς πελάτες ή σε διανομείς, μη συμπεριλαμβανομένης όμως της προμήθειας·
- 4) “διαχειριστής δικτύου μεταφοράς”: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο είναι υπεύθυνο για τη λειτουργία, την εξασφάλιση της συντήρησης και, στην περίπτωση που αυτό είναι αναγκαίο, την ανάπτυξη του δικτύου μεταφοράς σε μία δεδομένη περιοχή και, κατά περίπτωση, των διασυνδέσεών του με άλλα δίκτυα, και για τη διασφάλιση της μακρόπνοης ικανότητας του δικτύου να ανταποκρίνεται στην εύλογη ζήτηση μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας·

- 5) “διανομή”: η μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας μέσω δικτύων διανομής υψηλής, μεσαίας και χαμηλής τάσης με σκοπό την παράδοσή της σε πελάτες, μη συμπεριλαμβανομένης όμως της προμήθειας·
- 6) “διαχειριστής δικτύου διανομής”: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο είναι υπεύθυνο για τη λειτουργία, την εξασφάλιση της συντήρησης και, εφ’ όσον είναι ανάγκη, την ανάπτυξη του δικτύου διανομής σε μία δεδομένη περιοχή, ενδεχομένως δε και των διασυνδέσεών του με άλλα δίκτυα, καθώς και για τη διασφάλιση της μακρόπνοης ικανότητας του δικτύου να ανταποκρίνεται στην εύλογη ζήτηση διανομής ηλεκτρικής ενέργειας·
- 7) “πελάτες”: οι πελάτες χονδρικής και οι τελικοί πελάτες ηλεκτρικής ενέργειας·
- 8) “πελάτες χονδρικής”: τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που αγοράζουν ηλεκτρική ενέργεια με σκοπό τη μεταπώλησή της εντός ή εκτός του δικτύου όπου είναι εγκατεστημένα·
- 9) “τελικοί πελάτες”: οι πελάτες που αγοράζουν ηλεκτρική ενέργεια για δική τους χρήση·

[...]

19) “προμήθεια”: η πώληση, συμπεριλαμβανομένης της μεταπώλησης, ηλεκτρικής ενέργειας σε πελάτες·

[...]

26) “μικρό απομονωμένο δίκτυο”: κάθε δίκτυο με κατανάλωση μικρότερη των 3 000 GWh το 1996, στο οποίο ποσοστό κάτω του 5 % της ετήσιας κατανάλωσης προέρχεται από διασύνδεση με άλλα δίκτυα·

27) “απομονωμένο μικροδίκτυο”: κάθε δίκτυο με κατανάλωση μικρότερη των 500 GWh το 1996, το οποίο δεν είναι συνδεδεμένο με άλλα δίκτυα·

[...]».

6 Το άρθρο 3, παράγραφος 8, της οδηγίας 2003/54, το οποίο επιγράφεται «Υποχρεώσεις παροχής υπηρεσιών κοινής ωφέλειας και προστασία των πελατών», ορίζει:

«Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίζουν να μην εφαρμόσουν τις διατάξεις των άρθρων 6, 7, 20 και 22, στο μέτρο που η εφαρμογή τους θα παρεμπόδιζε, από νομική ή πραγματική άποψη, την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που επιβάλλονται στις επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας προς το κοινό οικονομικό συμφέρον, και στο

μέτρο που η ανάπτυξη των συναλλαγών δεν επηρεάζεται σε βαθμό που να αντιβαίνει προς τα συμφέροντα της Κοινότητας. Τα συμφέροντα της Κοινότητας περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τον ανταγωνισμό όσον αφορά τους επιλέξιμους πελάτες σύμφωνα με την παρούσα οδηγία και το άρθρο 86 της Συνθήκης.»

- 7 Το άρθρο 20 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Πρόσβαση τρίτων», έχει ως εξής:

«1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν την εφαρμογή ενός συστήματος για την πρόσβαση τρίτων στα δίκτυα μεταφοράς και διανομής με βάση δημοσιευμένα τιμολόγια, το οποίο ισχύει για όλους τους επιλέξιμους πελάτες και εφαρμόζεται αντικειμενικά και χωρίς διακρίσεις μεταξύ των χρηστών του δικτύου. Τα κράτη μέλη φροντίζουν ώστε τα εν λόγω τιμολόγια, ή οι μεθοδολογίες που διέπουν τον υπολογισμό τους, να εγκρίνονται πριν τεθούν σε ισχύ σύμφωνα με το άρθρο 23, τα δε τιμολόγια αυτά και οι μεθοδολογίες —στην περίπτωση που μόνο μεθοδολογίες εγκρίνονται— να δημοσιεύονται πριν από την έναρξη ισχύος τους.

2. Ο διαχειριστής του δικτύου μεταφοράς ή διανομής μπορεί να αρνείται την πρόσβαση λόγω έλλειψης χωρητικότητας. Η άρνηση αυτή πρέπει να αιτιολογείται δεόντως, λαμβανομένου ιδίως υπόψη του άρθρου 3. Τα κράτη μέλη μεριμνούν, όπου ενδείκνυται και στις περιπτώσεις άρνησης της πρόσβασης, προκειμένου ο διαχειριστής του δικτύου μεταφοράς ή διανομής να παρέχει πληροφορίες για τα μέτρα που θα ήταν αναγκαία για την ενίσχυση του δικτύου. Η πλευρά που έχει ζητήσει τη χορήγηση των στοιχείων αυτών μπορεί να επιβαρύνεται με εύλογο τέλος που αντικατοπτρίζει το κόστος της παροχής των εν λόγω πληροφοριών.»

- 8 Το άρθρο 26 της ίδιας οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Παρεκκλίσεις», ορίζει:

«1. Τα κράτη μέλη τα οποία, μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας οδηγίας, μπορούν να αποδείξουν την ύπαρξη ουσιαστικών προβλημάτων στη λειτουργία των

μικρών απομονωμένων δικτύων τους, μπορούν να υποβάλουν αίτηση να τους χορηγηθούν από την Επιτροπή παρεκκλίσεις από τις σχετικές διατάξεις των κεφαλαίων IV, V, VI και VII, καθώς και του κεφαλαίου III, στην περίπτωση των απομονωμένων μικροδικτύων όσον αφορά την ανακαίνιση, την αναβάθμιση και την επέκταση του υπάρχοντος δυναμικού. Η Επιτροπή ενημερώνει τα κράτη μέλη για τις εν λόγω αιτήσεις πριν λάβει απόφαση, λαμβάνοντας υπόψη την τήρηση της εμπιστευτικότητας. Η παρούσα απόφαση δημοσιεύεται στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. [...]

[...]»

Η εθνική ρύθμιση

9 Ο EnWG εκδόθηκε για τη μεταφορά της οδηγίας 2003/54.

10 Το άρθρο 3, σημεία 16 και 17, του νόμου αυτού ορίζει τα δίκτυα παροχής ενέργειας ως «δίκτυα παροχής ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου με ένα ή περισσότερα επίπεδα τάσεως ή πίεσεως» και τα δίκτυα παροχής ενέργειας γενικού εφοδιασμού ως «δίκτυα παροχής ενέργειας που χρησιμοποιούνται για τη διανομή ενέργειας σε τρίτους και, βάσει των διαστάσεών τους, δεν προορίζονται μόνο για τον εφοδιασμό συγκεκριμένων τελικών καταναλωτών που καθορίστηκαν ή που μπορούσαν να καθοριστούν κατά τη δημιουργία του δικτύου, αλλά κατ' αρχήν μπορούν να εφοδιάσουν οποιονδήποτε τελικό καταναλωτή».

- 11 Το άρθρο 3, σημείο 18, του ίδιου νόμου ορίζει την επιχείρηση διαχειριστή δικτύου παροχής ενέργειας ως κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που εκμεταλλεύεται ένα δίκτυο παροχής ενέργειας.
- 12 Το μέρος 3 του EnWG περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τα άρθρα 20 και 21. Το εν λόγω άρθρο 20, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, ορίζει ότι οι διαχειριστές δικτύου παροχής ενέργειας «οφείλουν να παρέχουν στον οποιονδήποτε πρόσβαση στο δίκτυο, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων και χωρίς διακρίσεις· οφείλουν επίσης να δημοσιοποιούν στο Διαδίκτυο τους όρους προσβάσεως στο δίκτυο, περιλαμβανομένων των συμβάσεων προσχωρήσεως και των τιμών».
- 13 Το άρθρο 21, παράγραφος 1, του EnWG ορίζει:

«Οι όροι και οι τιμές για την πρόσβαση στο δίκτυο πρέπει να είναι λογικοί, να μη δημιουργούν δυσμενείς διακρίσεις, να είναι διαφανείς και όχι δυσμενέστεροι από εκείνους που οι διαχειριστές δικτύων παροχής ενέργειας εφαρμόζουν, τιμολογούν ή επιβάλλουν σε ανάλογες περιπτώσεις για παροχές που πραγματοποιούνται εντός της επιχειρήσεώς τους ή προς συνδεδεμένες ή συνεργαζόμενες επιχειρήσεις.»

- 14 Το άρθρο 110, παράγραφος 1, του EnWG ορίζει τις προϋποθέσεις για την απόκτηση καθεστώτος ιδιωτικού δικτύου εφοδιασμού και αναφέρει τις έννομες συνέπειες του καθεστώτος αυτού:

«Τα μέρη 2 και 3 καθώς και τα άρθρα 4, 52 και 92 του παρόντος νόμου δεν έχουν εφαρμογή για την εκμετάλλευση δικτύων παροχής ενέργειας

1. που βρίσκονται σε επιχειρηματική ζώνη με λειτουργική ενότητα χώρου και που χρησιμοποιούνται κυρίως για τη μεταφορά ενέργειας εντός της επιχειρήσεως ή προς συνδεδεμένες επιχειρήσεις υπό την έννοια του άρθρου 3, σημείο 38·

2. που βρίσκονται σε ιδιωτική ζώνη με λειτουργική ενότητα χώρου και που χρησιμοποιούνται από τον διαχειριστή του δικτύου ή εντολοδόχο για την παροχή ενέργειας στους τελικούς καταναλωτές που μπορούν να οριστούν από κοινό υπέρτερο εμπορικό σκοπό ο οποίος

a) υπερβαίνει μια απλώς και μόνο μισθωτική σχέση και

b) του οποίου η επίτευξη θα γινόταν υπερβολικά περίπλοκη με την εφαρμογή των διατάξεων που παρατίθενται στην αρχή του παρόντος άρθρου

ή

3. που βρίσκονται σε ζώνη με στενή λειτουργική ενότητα χώρου και που χρησιμοποιούνται κυρίως για αυτοεφοδιασμό,

υπό την προϋπόθεση ότι το δίκτυο παροχής ενέργειας δεν χρησιμοποιείται για γενικό εφοδιασμό υπό την έννοια του άρθρου 3, σημείο 17, και ότι ο διαχειριστής του ιδιωτικού δικτύου εφοδιασμού ή ο εντολοδόχος του έχει την τεχνική, οικονομική και προσωπική ικανότητα να εξασφαλίσει επί μονίμου βάσεως ότι το δίκτυο θα χρησιμοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 15 Η citiworks είναι εταιρία γερμανικού δικαίου με δραστηριότητα την παροχή ενέργειας. Από την αρχή του 2004, παρέχει ηλεκτρική ενέργεια στην DFS Deutsche Flugsicherung GmbH που βρίσκεται στον χώρο του αερολιμένα Λειψίας/Χάλλης. Η τελευταία εταιρία ανήκει κατά 100 % στο ομοσπονδιακό κράτος και είναι επιφορτισμένη με τον έλεγχο της εναέριας κυκλοφορίας στη Γερμανία.
- 16 Η FLH είναι η εταιρία που εκμεταλλεύεται τον αερολιμένα Λειψίας/Χάλλης. Προς τούτο, διατηρεί ένα δίκτυο παροχής ενέργειας το οποίο ικανοποιεί τις δικές της ανάγκες σε ηλεκτρική ενέργεια καθώς και αυτές 93 άλλων επιχειρήσεων στον χώρο του αερολιμένα (στο εξής: επίμαχο στην κύρια δίκη δίκτυο). Το 2004, το δίκτυο αυτό χορήγησε συνολικά 22 200 MWh εκ των οποίων το 85,4 % καταναλώθηκε από την ίδια την FLH.
- 17 Η FLH ζήτησε να αναγνωρισθεί το επίμαχο στην κύρια δίκη δίκτυο ως ιδιωτικό δίκτυο εφοδιασμού υπό την έννοια του άρθρου 110 του EnWG. Κατά την εξέταση της αιτήσεως αυτής, η ρυθμιστική αρχή κάλεσε, στις 20 Ιανουαρίου 2006, τη citiworks να παρέμβει.
- 18 Με απόφαση της 12ης Ιουλίου 2006, η ρυθμιστική αρχή δέχθηκε την αίτηση της FLH. Η citiworks άσκησε κατά της αποφάσεως αυτής προσφυγή ενώπιον του Oberlandesgericht Dresden.
- 19 Ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, η citiworks ισχυρίστηκε ότι το άρθρο 110 του EnWG είναι ασύμβατο με το άρθρο 20 της οδηγίας 2003/54.

- 20 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Oberlandesgericht Dresden αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να θέσει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Είναι το άρθρο 110, παράγραφος 1, σημείο 1, του [EnWG] συμβατό με το άρθρο 20, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/54 [...], στο μέτρο που, όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις του εν λόγω άρθρου 110, παράγραφος 1, σημείο 1, οι γενικές διατάξεις για την πρόσβαση στο δίκτυο (άρθρα 20 έως 28a του EnWG) δεν έχουν εφαρμογή στα λεγόμενα επιχειρησιακά δίκτυα, ακόμη και όταν η ελεύθερη πρόσβαση στο δίκτυο δεν δύναται να δημιουργήσει υπερβολικές επιπλοκές;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 21 Κατ' αρχάς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, στο πλαίσιο προδικαστικής παραπομπής, το Δικαστήριο να μεν δεν είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί της συμβατότητας εθνικού μέτρου με το κοινοτικό δίκαιο, πλην όμως είναι αρμόδιο να παράσχει στο εθνικό δικαστήριο όλα τα απτόμενα του κοινοτικού δικαίου ερμηνευτικά στοιχεία που μπορούν να του δώσουν τη δυνατότητα να εκτιμήσει τη συμβατότητα αυτή στο πλαίσιο της υποθέσεως που εκδικάζει (βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 21ης Σεπτεμβρίου 2000, C-124/99, Borawitz, Συλλογή 2000, σ. I-7293, σκέψη 17· της 8ης Ιουνίου 2006, C-60/05, WWF Italia κ.λπ., Συλλογή 2006, σ. I-5083, σκέψη 18, και της 24ης Ιανουαρίου 2008, C-257/06, Roby Profumi, Συλλογή 2008, σ. I-189, σκέψη 11).
- 22 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά στην ουσία αν το άρθρο 20, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/54 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αποκλείει την εφαρμογή διατάξεως όπως το άρθρο 110, παράγραφος 1, σημείο 1, του EnWG, η οποία απαλλάσσει ορισμένους διαχειριστές δικτύων παροχής ενέργειας από την

υποχρέωση να παρέχουν στους τρίτους ελεύθερη πρόσβαση στα δίκτυα αυτά, με την αιτιολογία ότι τα πιο πάνω δίκτυα βρίσκονται σε επιχειρηματική ζώνη με λειτουργική ενότητα χώρου και ότι χρησιμοποιούνται κυρίως για τη μεταφορά ενέργειας εντός της επιχειρήσεως και προς συνδεδεμένες επιχειρήσεις, χωρίς να αποδεικνύεται ότι η ελεύθερη πρόσβαση των τρίτων στα εν λόγω δίκτυα θα δημιουργήσει υπερβολικές επιπλοκές.

Παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο

- 23 Η citiworks θεωρεί ότι το άρθρο 20, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/54 αποκλείει την εφαρμογή του άρθρου 110, παράγραφος 1, σημείο 1, του EnWG. Συγκεκριμένα, ένας από τους κύριους σκοπούς της οδηγίας αυτής είναι να παρασχεθεί στους προμηθευτές ενέργειας ελεύθερη πρόσβαση στα δίκτυα παροχής ενέργειας για να μπορούν οι πελάτες να επιλέγουν ελεύθερα τον προμηθευτή τους.
- 24 Η εθνική διάταξη που εισάγει παρέκκλιση από την αρχή της ελεύθερης προσβάσεως των τρίτων στα δίκτυα παροχής ενέργειας αντίκειται στον σκοπό αυτόν. Ουδεμία διάταξη της οδηγίας 2003/54 επιτρέπει στα κράτη μέλη να καθορίζουν ελεύθερα τις καταστάσεις όπου μπορούν να παρεκκλίνουν από την αρχή αυτή.
- 25 Η citiworks ισχυρίζεται επί πλέον ότι το άρθρο 110, παράγραφος 1, σημείο 1, του EnWG έχει αυτόματη εφαρμογή όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις που θέτει.
- 26 Η FLH υποστηρίζει κατ' αρχάς ότι το ερώτημα που τέθηκε είναι απαράδεκτο, καθόσον είναι υποθετικό. Συγκεκριμένα, το ερώτημα αυτό υπαινίσσεται μια διατύπωση που δεν υπάρχει στο άρθρο 110, παράγραφος 1, σημείο 1, του EnWG, καθόσον η διάταξη αυτή δεν αναφέρει την έννοια των «υπερβολικών επιπλοκών». Επί πλέον, το ερώτημα αυτό δεν είναι λυσιτελές.

- 27 Επί της ουσίας, η FLH, η ρυθμιστική αρχή, η Γερμανική Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου θεωρούν ότι το επίμαχο στην κύρια δίκη δίκτυο δεν είναι ούτε δίκτυο μεταφοράς ούτε δίκτυο διανομής, οπότε δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2003/54. Ένα τέτοιο δίκτυο είναι εσωτερικό δίκτυο που δημιουργήθηκε από επιχειρήσεις για τον δικό τους εφοδιασμό με ενέργεια, έχει μικρή καταπόληση και δεν επηρεάζει τον ανταγωνισμό. Το άρθρο 110, παράγραφος 1, σημείο 1, του EnWG αποτελεί απλώς έκφραση της διακριτικής ευχέρειας που ο εθνικός νομοθέτης είχε κατά τη μεταφορά της οδηγίας 2003/54. Επί πλέον, η παροχή ηλεκτρικής ενέργειας είναι παρεπόμενη της κύριας δραστηριότητας της FLH, η οποία είναι η εκμετάλλευση ενός αερολιμένα.
- 28 Κατά τη Γερμανική Κυβέρνηση, το επίμαχο στην κύρια δίκη δίκτυο είναι «πελατειακή εγκατάσταση» η οποία διανέμει ενέργεια εντός μιας κλειστής εγκαταστάσεως. Η επιχείρηση που το εκμεταλλεύεται δεν υπόκειται στις υποχρεώσεις που η οδηγία 2003/54 επιβάλλει στους διαχειριστές δικτύων διανομής.
- 29 Η Πολωνική Κυβέρνηση θεωρεί ότι το άρθρο 110, παράγραφος 1, σημείο 1, του EnWG είναι ασύμβατο με την οδηγία 2003/54. Στην τελευταία υπάρχει ένα σύστημα παρεκκλίσεων που συνδέονται με ιδιαίτερες περιστάσεις, σύστημα το οποίο αποκλείει τις παρεκκλίσεις γενικού χαρακτήρα.
- 30 Η Επιτροπή θεωρεί ότι το άρθρο 20, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/54 αποκλείει την εφαρμογή του άρθρου 110, παράγραφος 1, σημείο 1, του EnWG. Συγκεκριμένα, το επίμαχο στην κύρια δίκη δίκτυο είναι δίκτυο διανομής υπό την έννοια της οδηγίας αυτής, οπότε πρέπει να εξασφαλίζεται ελεύθερη πρόσβαση στο δίκτυο αυτό. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η αρχή της ελεύθερης προσβάσεως των τρίτων στα δίκτυα παροχής ενέργειας είναι ουσιώδης και ότι παρεκκλίσεις από την αρχή αυτή πρέπει να γίνονται δεκτές μόνο σε σαφώς ορισμένες περιπτώσεις. Εν προκειμένω, το μέγεθος του δικτύου λαμβάνεται υπόψη μόνο για τα ζητήματα που αφορούν τον νομικό χωρισμό των διαχειριστών δικτύων διανομής, όπως τούτο προκύπτει από το άρθρο 15, παράγραφος 2, προς το τέλος, της οδηγίας 2003/54.

Απάντηση του Δικαστηρίου

Επί του παραδεκτού

- 31 Κατά πάγια νομολογία, απόκειται μόνο στον εθνικό δικαστή, ο οποίος εκδικάζει τη διαφορά και πρέπει να αναλάβει την ευθύνη της δικαστικής αποφάσεως που θα εκδοθεί, να εκτιμήσει, με γνώμονα τις ιδιαιτερότητες της υποθέσεως, τόσο την ανάγκη εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως για να είναι σε θέση να εκδώσει την απόφασή του όσο και τη λυσιτέλεια των ερωτημάτων που θέτει στο Δικαστήριο (βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 15ης Δεκεμβρίου 1995, C-415/93, *Bosman*, Συλλογή 1995, σ. I-4921, σκέψη 59, και της 15ης Ιουνίου 2006, C-466/04, *Acereda Herrera*, Συλλογή 2006, σ. I-5341, σκέψη 47).
- 32 Το Δικαστήριο δύναται να αρνηθεί να απαντήσει σε προδικαστικό ερώτημα μόνον όταν προδήλως προκύπτει ότι η ζητούμενη από το εθνικό δικαστήριο ερμηνεία ή εκτίμηση του κύρους κοινοτικού κανόνα δεν έχει σχέση με υπαρκτή διαφορά ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης ή όταν το πρόβλημα είναι υποθετικό (βλ. τις προαναφερθείσες αποφάσεις *Bosman*, σκέψη 61, και *Acereda Herrera*, σκέψη 48).
- 33 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, ο εθνικός δικαστής εκδικάζει ένδικο μέσο ενός προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας ο οποίος ισχυρίζεται ότι το άρθρο 20, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/54 αποκλείει την εφαρμογή διατάξεως του εθνικού δικαίου η οποία απαλλάσσει ορισμένους διαχειριστές δικτύων παροχής ενέργειας από την υποχρέωση να παρέχουν ελεύθερη πρόσβαση στο δίκτυό τους.
- 34 Κατά τον δικαστή αυτόν, η επίμαχη διάταξη του εθνικού δικαίου ορίζει ότι η εν λόγω απαλλαγή ισχύει για δίκτυα παροχής ενέργειας χωρίς να εξαρτάται από την ύπαρξη υπερβολικών επιπλοκών, ενώ η προϋπόθεση αυτή υπάρχει για τα υπηρεσιακά δίκτυα που αφορά το άρθρο 110, παράγραφος 1, σημείο 2, του *EnWG*.

- 35 Κατά συνέπεια, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν το άρθρο 20, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/54 αποκλείει την εφαρμογή αυτού του εξαιρετικού καθεστώτος, το οποίο απαλλάσσει από την υποχρέωση παραχωρήσεως στους τρίτους ελεύθερης προσβάσεως σε ορισμένα δίκτυα παροχής ενέργειας χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι τεχνικές δυνατότητες των δικτύων αυτών.
- 36 Επομένως, το ερώτημα που τέθηκε είναι λυσιτελής, δεν είναι υποθετικό και, κατά συνέπεια, είναι παραδεκτό.

Επί της ουσίας

- 37 Για να δοθεί απάντηση στο ερώτημα που τέθηκε, το άρθρο 20 της οδηγίας 2003/54 πρέπει να ερμηνευθεί υπό το φως των σκοπών της οδηγίας αυτής και των διατάξεών της, προκειμένου να εξακριβωθεί αν το επίμαχο στην κύρια δίκη δίκτυο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής και αν το εν λόγω άρθρο 20 αποκλείει την εφαρμογή διατάξεως όπως το άρθρο 110, παράγραφος 1, σημείο 1, του EnWG η οποία απαλλάσσει από την υποχρέωση να παρέχεται στους τρίτους ελεύθερη πρόσβαση σε ορισμένα δίκτυα παροχής ενέργειας.
- 38 Πρέπει να υπομνησθεί ότι η οδηγία 2003/54 κατήργησε και αντικατέστησε την οδηγία 96/92/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1996, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας (ΕΕ 1997, L 27, σ. 20). Από την πρώτη και τη δεύτερη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2003/54 προκύπτει ότι η οδηγία αυτή εκδόθηκε λόγω των κενών που υπήρχαν σχετικά με τη δημιουργία εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας μετά την εφαρμογή της οδηγίας 96/92. Κατά συνέπεια, στόχος της οδηγίας 2003/54 είναι να βελτιωθεί η λειτουργία της αγοράς αυτής.

- 39 Κατά την πέμπτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2003/54, ένα από τα κύρια εμπόδια για την ολοκλήρωση μιας λειτουργικής και ανταγωνιστικής εσωτερικής αγοράς συνδέεται με την πρόσβαση στο δίκτυο, με την τιμολόγηση των υπηρεσιών και με τους διαφορετικούς βαθμούς ανοίγματος των αγορών μεταξύ των κρατών μελών.
- 40 Η έκτη και η έβδομη αιτιολογική σκέψη της εν λόγω οδηγίας διευκρινίζουν ότι πρόσβαση στο δίκτυο χωρίς δυσμενείς διακρίσεις, με διαφανή τρόπο και με λογικές τιμές είναι αναγκαία για την καλή λειτουργία του ανταγωνισμού και έχει πρωταρχική σημασία για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.
- 41 Η οδηγία 96/92 προέβλεπε, στα άρθρα της 16 έως 20, ένα κατόπιν διαπραγματεύσεως σύστημα προσβάσεως στα δίκτυα μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας. Ο κοινοτικός νομοθέτης αποφάσισε να θέσει τέλος στο σύστημα αυτό για να ανοίξει περισσότερο η εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, όπως τούτο προκύπτει από την πρόταση οδηγίας που η Επιτροπή κατέθεσε στις 13 Μαρτίου 2001 [COM(2001) 125 τελικό, ΕΕ C 240 Ε, σ. 60].
- 42 Εν προκειμένω, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ερμηνείας των άρθρων 7, παράγραφος 5, και 16 της οδηγίας 96/92, έχει υπογραμμίσει τον γενικό χαρακτήρα της αρχής της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων μεταξύ των χρηστών των δικτύων (βλ., στο ίδιο πνεύμα, την απόφαση της 7ης Ιουνίου 2005, C-17/03, VEMW κ.λπ., Συλλογή 2005, σ. I-4983, σκέψεις 42 έως 46).
- 43 Η τέταρτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2003/54 υπενθυμίζει ότι μια εντελώς ανοικτή αγορά πρέπει να δίνει στον καταναλωτή τη δυνατότητα να επιλέγει ελεύθερα τον προμηθευτή του και στον προμηθευτή αυτόν τη δυνατότητα να παραδίδει ελεύθερα τα προϊόντα του στους πελάτες του. Όπως σωστά υπογραμμίζει ο γενικός

εισαγγελέας στο σημείο 72 των προτάσεών του, τα δύο αυτά δικαιώματα συνδέονται αναγκαστικά μεταξύ τους. Συγκεκριμένα, για να μπορούν οι πελάτες να επιλέγουν ελεύθερα τους προμηθευτές τους, οι τελευταίοι πρέπει να μπορούν να έχουν πρόσβαση στα διάφορα δίκτυα μεταφοράς και διανομής που φέρνουν την ηλεκτρική ενέργεια μέχρι τους πελάτες.

44 Από τις σκέψεις αυτές προκύπτει ότι η ελεύθερη πρόσβαση των τρίτων στα δίκτυα μεταφοράς και διανομής είναι ένα από τα ουσιώδη μέτρα που τα κράτη μέλη οφείλουν να εφαρμόζουν για να ολοκληρωθεί η εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.

45 Η αρχή της ελεύθερης προσβάσεως έχει εφαρμογή, κατά το άρθρο 20, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/54, στα δίκτυα μεταφοράς και στα δίκτυα διανομής ηλεκτρικής ενέργειας. Το άρθρο 2, σημεία 3 και 5, της ίδιας οδηγίας δίνει τους ορισμούς των εννοιών της «μεταφοράς» και της «διανομής». Ως μεταφορά ορίζεται η μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας μέσω διασυνδεδεμένου δικτύου υπερυψηλής ή υψηλής τάσεως με σκοπό την προμήθεια σε τελικούς πελάτες ή σε διανομείς. Διανομή είναι η μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας μέσω δικτύων διανομής υψηλής, μεσαίας και χαμηλής τάσεως με σκοπό την προμήθεια σε πελάτες. Η μεταφορά και η διανομή δεν περιλαμβάνουν την προμήθεια. Η έννοια της «προμήθειας» ορίζεται στο άρθρο 2, σημείο 19, της οδηγίας 2003/54 ως η πώληση ηλεκτρικής ενέργειας σε πελάτες.

46 Από τους ορισμούς αυτούς προκύπτει, αφενός, ότι ένα δίκτυο μεταφοράς είναι ένα διασυνδεδεμένο δίκτυο που χρησιμεύει για τη διοχέτευση ηλεκτρισμού υπερυψηλής και υψηλής τάσεως, ο οποίος προορίζεται να πωληθεί σε τελικούς πελάτες ή σε διανομείς, και, αφετέρου, ότι ένα δίκτυο διανομής είναι ένα δίκτυο που χρησιμεύει για τη διοχέτευση ηλεκτρισμού υψηλής, μεσαίας ή χαμηλής τάσεως, ο οποίος προορίζεται να πωληθεί σε πελάτες χονδρικής ή σε τελικούς πελάτες.

- 47 Κατά ορισμένους από όσους υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, το επίμαχο στην κύρια δίκη δίκτυο δεν είναι ούτε δίκτυο μεταφοράς ούτε δίκτυο διανομής, οπότε δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2003/54. Συγκεκριμένα, κατ' αυτούς, αφενός, συνιστά ιδιωτικό εσωτερικό δίκτυο και δεν επηρεάζει τον ανταγωνισμό λόγω της μικρής καταναλώσεώς του και, αφετέρου, η εκμετάλλευση του δικτύου αυτού δεν αποτελεί παρά παρεπόμενη δραστηριότητα σε σχέση με την κύρια δραστηριότητα εκμεταλλεύσεως του αερολιμένα.
- 48 Όσον αφορά, πρώτον, τη φύση των δικτύων μεταφοράς και διανομής υπό την έννοια της οδηγίας 2003/54 και την ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας που μεταφέρεται μέσω των εν λόγω δικτύων, πρέπει να επισημανθεί ότι μόνον η τάση του ηλεκτρισμού αυτού συνιστά το κριτήριο διακρίσεως μεταξύ μεταφοράς και διανομής.
- 49 Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 2, σημεία 3 και 5, της οδηγίας αυτής, ένα δίκτυο μεταφοράς αφορά ηλεκτρισμό υπερυψηλής και υψηλής τάσεως και ένα δίκτυο διανομής εξασφαλίζει τη μεταφορά ηλεκτρισμού υψηλής, μεσαίας ή χαμηλής τάσεως. Η οδηγία 2003/54 αναφέρεται στην κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας μόνο για να ορίσει τις έννοιες του «μικρού απομονωμένου δικτύου» και του «απομονωμένου μικροδικτύου», τα οποία δικαιολογούν παρεκκλίσεις από ορισμένες υποχρεώσεις που προβλέπει η οδηγία αυτή. Κατά συνέπεια, ο κοινοτικός νομοθέτης δεν θέλησε να αποκλείσει ορισμένα δίκτυα μεταφοράς ή διανομής από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2003/54 λόγω του μεγέθους τους ή της καταναλώσεώς τους ηλεκτρικής ενέργειας.
- 50 Πρέπει να παρατηρηθεί ότι το άρθρο 110, παράγραφος 1, σημείο 1, του EnWG δεν ορίζει, με γνώμονα την κατανάλωσή τους ηλεκτρικής ενέργειας, τα δίκτυα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του. Συγκεκριμένα, η διάταξη αυτή αφορά δίκτυα «που βρίσκονται σε επιχειρηματική ζώνη με λειτουργική ενότητα χώρου και που χρησιμοποιούνται κυρίως για τη μεταφορά ενέργειας εντός της επιχειρήσεως ή προς συνδεδεμένες επιχειρήσεις».

- 51 Όσον αφορά, δεύτερον, τη διαχείριση και τον σκοπό των δικτύων μεταφοράς και διανομής, η οδηγία 2003/54 διευκρινίζει, για τα δύο είδη δικτύων, ότι η ηλεκτρική ενέργεια μεταφέρεται με σκοπό την προμήθεια, χωρίς να περιλαμβάνει την ίδια την προμήθεια, και ότι ο διαχειριστής είναι υπεύθυνος για την εκμετάλλευση, τη συντήρηση και την ανάπτυξη του δικτύου σε συγκεκριμένη ζώνη, προκειμένου να εξασφαλιστεί επί μακρόν η ικανότητα του δικτύου.
- 52 Επί πλέον, το άρθρο 13 της οδηγίας 2003/54 απαιτεί οι ιδιοκτήτες ή οι υπεύθυνοι δικτύων διανομής να ορίζουν διαχειριστές για τα δίκτυα αυτά. Ούτε από τη διάταξη αυτή ούτε από άλλη διάταξη της ίδιας οδηγίας προκύπτει ότι μόνον οι επιχειρήσεις που ασκούν κατά κύριο λόγο δραστηριότητα διαχειριστή δικτύου διανομής υπόκεινται στην υποχρέωση να παρέχουν ελεύθερη πρόσβαση στα δίκτυα.
- 53 Στο σημείο αυτό πρέπει να παρατηρηθεί ότι το άρθρο 110, παράγραφος 1, σημείο 1, του EnWG δεν δίνει καμία διευκρίνιση σχετικά με τον κύριο ή παρεπόμενο χαρακτήρα, για τον διαχειριστή, της δραστηριότητας διαχείρισεως του δικτύου παροχής ενέργειας, για να ορίσει τα δίκτυα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του.
- 54 Από την απόφαση περί παραπομπής και από τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο προκύπτει ότι το επίμαχο στην κύρια δίκη δίκτυο εφοδιάζει με ηλεκτρική ενέργεια την ίδια την FLH και 93 άλλες επιχειρήσεις, που όλες βρίσκονται στον χώρο του αερολιμένα Λειψίας/Χάλλης. Η κατανάλωση του δικτύου αυτού ανήλθε σε 22 200 MWh το 2004 εκ των οποίων 3 800 MWh καταναλώθηκαν από άλλες επιχειρήσεις εκτός της FLH. Κατά την απόφαση περί παραπομπής, προβλεπόταν ότι το μερίδιο καταναλώσεως των επιχειρήσεων αυτών θα ανερχόταν σε 8 000 MWh το 2007. Εντεύθεν προκύπτει ότι η FLH δεν εκμεταλλεύεται ένα δίκτυο μεταφοράς, καθόσον ο μεταφερόμενος ηλεκτρισμός δεν είναι υπερυψηλής ή υψηλής τάσεως, αλλά εκμεταλλεύεται ένα δίκτυο που μεταφέρει ηλεκτρική ενέργεια με σκοπό την προμήθεια σε πελάτες και που αναλύεται σε δίκτυο διανομής ηλεκτρικής ενέργειας υπό την έννοια του άρθρου 2, σημείο 5, της οδηγίας 2003/54.

- 55 Το άρθρο 20, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής αφήνει στα κράτη μέλη τη φροντίδα να λάβουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να δημιουργηθεί ένα σύστημα προσβάσεως των τρίτων στα δίκτυα μεταφοράς ή διανομής. Εντεύθεν προκύπτει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 249 ΕΚ, τα κράτη μέλη είναι αρμόδια όσον αφορά τους τύπους και τα μέσα προς τούτο. Ωστόσο, λαμβανομένης υπόψη της σημασίας της αρχής της ελεύθερης προσβάσεως στα δίκτυα μεταφοράς ή διανομής, το εν λόγω περιθώριο ελιγμών δεν τους επιτρέπει να αγνοήσουν την αρχή αυτή όταν δεν πρόκειται για τις περιπτώσεις στις οποίες η οδηγία 2003/54 προβλέπει εξαιρέσεις ή παρεκκλίσεις.
- 56 Κατά συνέπεια, μια διάταξη όπως το άρθρο 110, παράγραφος 1, σημείο 1, του EnWG θα είναι συμβατή με την οδηγία 2003/54 μόνο στην περίπτωση που εμπίπτει στο πεδίο αυτών των εξαιρέσεων ή παρεκκλίσεων.
- 57 Πρώτον, το άρθρο 20, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/54 ορίζει ότι ένας διαχειριστής δικτύου διανομής δύναται να αρνηθεί την πρόσβαση στο δίκτυό του αν αυτό δεν έχει την αναγκαία χωρητικότητα, αρκεί να αιτιολογήσει και να δικαιολογήσει την άρνηση αυτή. Ωστόσο, η εν λόγω δυνατότητα αρνήσεως της προσβάσεως στο δίκτυο αξιολογείται κατά περίπτωση και δεν επιτρέπει στα κράτη μέλη να προβλέπουν γενικά τέτοιες παρεκκλίσεις χωρίς συγκεκριμένη εκτίμηση, για κάθε διαχειριστή, της τεχνικής ανικανότητας του δικτύου να ικανοποιήσει την αίτηση προσβάσεως τρίτων.
- 58 Δεύτερον, το άρθρο 3, παράγραφος 8, της οδηγίας 2003/54 επιτρέπει στα κράτη μέλη να μην εφαρμόσουν τις διατάξεις του άρθρου 20 της τελευταίας αν η εφαρμογή αυτή συνεπάγεται τον κίνδυνο να εμποδιστεί η εκπλήρωση των υποχρεώσεων που επιβάλλονται προς το κοινό οικονομικό συμφέρον στις επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας και εφόσον η ανάπτυξη των εμπορικών συναλλαγών δεν τίγεται σε μέτρο αντίθετο προς το συμφέρον της Κοινότητας.

- 59 Πρέπει να διευκρινιστεί ότι το άρθρο 3, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας 2003/54 αφορά τις υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας που τα κράτη μέλη δύνανται να επιβάλουν προς το κοινό οικονομικό συμφέρον στις επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας. Από την εικοστή έκτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας αυτής προκύπτει ότι ερμηνεύονται σε εθνικό επίπεδο οι επιταγές σχετικά με τις δημόσιες υπηρεσίες.
- 60 Από το άρθρο 3, παράγραφος 8, της οδηγίας 2003/54 προκύπτει ότι τα κράτη μέλη δύνανται να αποφασίσουν να περιορίσουν το δικαίωμα προσβάσεως των τρίτων στα δίκτυα μεταφοράς και διανομής για να εξασφαλίσουν τη δημόσια υπηρεσία παροχής ηλεκτρικής ενέργειας. Ωστόσο, για να το πράξουν, τα κράτη μέλη οφείλουν, αφενός, να εξακριβώσουν αν το δικαίωμα απεριόριστης προσβάσεως στα δίκτυα συνεπάγεται τον κίνδυνο να εμποδιστεί η εκπλήρωση, από τους διαχειριστές των δικτύων, των υποχρεώσεών τους δημόσιας υπηρεσίας και, αφετέρου, να εξετάσουν αν η εκπλήρωση αυτή δύναται να επιτευχθεί με άλλα μέσα που δεν θίγουν το δικαίωμα προσβάσεως στα δίκτυα, το οποίο συνιστά ένα από τα δικαιώματα που καθιερώνει η οδηγία 2003/54.
- 61 Πρέπει να παρατηρηθεί ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 110, παράγραφος 1, σημείο 1, του EnWG παρέκκλιση από την αρχή της ελεύθερης προσβάσεως στα δίκτυα παροχής ενέργειας δεν δικαιολογείται από τον κίνδυνο οι διαχειριστές των δικτύων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της διατάξεως αυτής να εμποδιστούν να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους δημόσιας υπηρεσίας λόγω της ελεύθερης αυτής προσβάσεως. Συγκεκριμένα, η παρέκκλιση αυτή δικαιολογείται μόνον από τον γεωγραφικό ή νομικό χαρακτήρα της ζώνης στην οποία γίνεται η εκμετάλλευση των εν λόγω δικτύων. Επί πλέον, από τη Γερμανική Κυβέρνηση δεν προβλήθηκε ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας θέσπισε το άρθρο 110, παράγραφος 1, σημείο 1, του EnWG για να εφαρμόσει το άρθρο 3, παράγραφος 8, της οδηγίας 2003/54.
- 62 Τρίτον, το άρθρο 26, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας ορίζει ότι τα κράτη μέλη που μπορούν να αποδείξουν την ύπαρξη σημαντικών προβλημάτων για την εκμετάλλευση μικρών απομονωμένων δικτύων δύνανται να ζητήσουν να τους επιτραπούν παρεκκλίσεις από ορισμένες διατάξεις της οδηγίας 2003/54, μεταξύ δε αυτών από το άρθρο της 20.

- 63 Ωστόσο, οι παρεκκλίσεις αυτές χρήζουν της συμφωνίας της Επιτροπής, η οποία λαμβάνει τη μορφή αποφάσεως που δημοσιεύεται στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Τέτοιες παρεκκλίσεις επιτράπηκαν για την Κυπριακή Δημοκρατία με απόφαση της 25ης Σεπτεμβρίου 2006 (ΕΕ L 270, σ. 72) και για τη Δημοκρατία της Μάλτας με απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 2006 (ΕΕ L 332, σ. 32). Διαπιστώνεται ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δεν ζήτησε ούτε έλαβε από την Επιτροπή απόφαση παρεκκλίσεως βάσει του άρθρου 26, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/54.
- 64 Επομένως, διάταξη όπως το άρθρο 110, παράγραφος 1, σημείο 1, του EnWG δεν εμπίπτει στο πεδίο καμιάς από τις προβλεπόμενες από την οδηγία 2003/54 εξαιρέσεις ή παρεκκλίσεις από την αρχή της ελεύθερης προσβάσεως στα δίκτυα μεταφοράς ή διανομής ηλεκτρικής ενέργειας.
- 65 Κατόπιν όλων των ανωτέρω, το άρθρο 20, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/54 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αποκλείει τη δυνατότητα εφαρμογής μιας διατάξεως όπως το άρθρο 110, παράγραφος 1, σημείο 1, του EnWG, η οποία απαλλάσσει ορισμένους διαχειριστές δικτύων παροχής ενέργειας από την υποχρέωση να παρέχουν στους τρίτους ελεύθερη πρόσβαση στα δίκτυα αυτά, με την αιτιολογία ότι τα τελευταία βρίσκονται σε επιχειρηματική ζώνη με λειτουργική ενότητα και χρησιμοποιούνται κυρίως για τη μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας εντός της επιχειρήσεως και προς συνδεδεμένες επιχειρήσεις.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 66 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 20, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/54/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2003, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την κατάργηση της οδηγίας 96/92/ΕΚ, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αποκλείει τη δυνατότητα εφαρμογής μιας διατάξεως όπως το άρθρο 110, παράγραφος 1, σημείο 1, του νόμου για την παροχή ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, ο οποίος αποκαλείται «νόμος για την ορθολογική διαχείριση της ενέργειας» [Gesetz über die Elektrizitäts- und Gasversorgung (Energiewirtschaftsgesetz)], της 7ης Ιουλίου 2005, η οποία απαλλάσσει ορισμένους διαχειριστές δικτύων παροχής ενέργειας από την υποχρέωση να παρέχουν στους τρίτους ελεύθερη πρόσβαση στα δίκτυα αυτά, με την αιτιολογία ότι τα τελευταία βρίσκονται σε επιχειρηματική ζώνη με λειτουργική ενότητα και χρησιμοποιούνται κυρίως για τη μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας εντός της επιχειρήσεως και προς συνδεδεμένες επιχειρήσεις.

(υπογράφος)